

1 of 1 DOCUMENT

De Telegraaf

De Telegraaf

14 december 2013 zaterdag

Schuld is blok aan been van economie; 'Jubeljaar voor schuldenaren'

SECTION: Finance; Blz. 25

LENGTH: 835 woorden

UTRECHT De schulden van consumenten en bedrijven zijn zo hoog dat rigoureuze maatregelen nodig zijn. Bijvoorbeeld een massale kwijtschelding of een financiële injectie door de centrale banken. Anders dreigt een decennium van stagnatie van de economie.

Dat zegt de Australische hoogleraar economie Steve Keen die deze week op tournee is in Nederland. Hij wordt in zijn pleidooi gesteund door hoogleraar **Bas Jacobs** en adjunct-directeur Robin Fransman van het Holland Financial Centre. Keen waarschuwt er al jaren voor dat bedrijven en consumenten veel te hoge schulden opbouwen (zie grafiek). Hij was hier op uitnodiging van het Sustainable Finance Lab om zijn verhaal te doen in onder meer Groningen, Maastricht, Utrecht en Amsterdam.

Keens jubeljaar, een debt jubilee, is een oplossing uit Bijbelse tijden. Toen moesten eens in de vijftig jaar alle landerijen terug worden gegeven aan de oorspronkelijke eigenaren. Zo'n schone lei wil Keen ook.

Geef iedereen bijvoorbeeld tienduizend euro, gefinancierd door de centrale bank. Wie schulden heeft, moet die aflossen. Wie die niet heeft, moet spenderen. De Australiër is zelf de eerste om toe te geven dat deze oplossing politiek onhaalbaar lijkt. Ook Jacobs en Fransman stellen dat dergelijke onconventionele ideeën kunnen werken. Het is ongelooflijk lastig om de problemen met private schulden op te lossen, aldus Fransman. Een jubeljaar kan werken, maar ook schuldkwijtschelding.

De les van 800 jaar financiële crises is dat de oplossing altijd is dat vermogensbezitters pijn moeten lijden om de schuldenbezitters te helpen, zegt Jacobs. Dat is een ongemakkelijke waarheid. Crises duren altijd zo lang omdat de vermogensbezitters, zoals de banken, machtig zijn en de politiek het niet aandurft om die groep de pijn te laten nemen.

Decennia lang is de welvaart met schuld gefinancierd. Dat is op zichzelf niet erg, zolang het vertrouwen groot blijft en de schulden geleidelijk groeien, aldus Fransman. Maar de schuld groeide veel sneller dan de economie, vervolgt hij. Als het dan even tegenzit, komen mensen veel sneller in de problemen en dan dalen de prijzen van woningen snel. Een neerwaartse spiraal is dan ingezet.

Als de schuld te snel stijgt wat het al decennia lang doet dan kom je op een punt dat je de limiet is bereikt, vertelt Keen. Net zoals wanneer je de limiet van je creditcard bereikt. Vanaf dat moment gaat een deel van je uitgaven naar het afbetalen van je creditcard. In plaats dat je de economie dan een zetje geeft, onttrek je er geld aan. Dat gebeurde massaal vanaf 2007 en 2008. Dat veroorzaakte de een enorme uitval van de vraag.

Jacobs roept al langer dat Nederland niet in een gewone recessie zit, maar in een balansrecessie. Bedrijven, banken en consumenten zijn bezig hun balans op orde te brengen. Hij meent dan ook dat de overheid niet moet bezuinigen, want die verergert de hard teruglopende consumptie en investeringen alleen maar.

Opvallend genoeg duikt de notie dat private schulden een probleem vormen inmiddels wel in allerlei beleidsstukken op. Jacobs: Alleen de beleidsconclusie is nog verkeerd. Dat is ook Fransmans ergernis. Het gekke is wel dat de miljoenennota een zinnetje wijdt aan de hoge private schulden, maar er vervolgens geen enkel beleid op wordt gemaakt. Beiden wijzen er wel op dat in Nederland een schuldkwijtschelding niet nodig is, omdat tegenover hoge hypotheekschuld ook hoge pensioenen staan. Alleen moeten die nog wel aan elkaar gekoppeld worden.

Het is wiskundig niet mogelijk dat alle partijen in de economie hun balansen tegelijkertijd herstellen, aldus Jacobs. Je kunt alleen je balans herstellen als je geld verdient. Maar als iedereen tegelijk geld onttrekt aan de economie, inclusief de overheid, dan daalt het inkomen, stijgt de werkloosheid, gaan meer bedrijven failliet en kunnen mensen en bedrijven hun schulden niet aflossen.

Keen, Jacobs en Fransman begrijpen dat het onrechtvaardig lijkt om bedrijven en mensen met vermogen aan te spreken om schuldenaars te helpen. Maar het kan niet anders, betogen zij. Gebeurt het niet via rigoureuze maatregelen zoals kwijtschelding, dan duurt het herstel jaren.

We krijgen dan een lange periode van stagnatie, zoals in Japan, aldus Keen. Dan duurt het wel twintig jaar voordat de schulden naar aanvaardbare niveaus zijn teruggebracht. Fransman: Als we jarenlang nulgroei hebben, worden de verliezen ook wel gepakt. De bedrijfswinsten zullen dan laag zijn en de rendementen op beleggingen ook. Op die manier betalen de vermogenden in de samenleving de kosten alsnog.

Jacobs wijst erop dat een hoge inflatie kan helpen. Met een hoge inflatie krijgen we de reële schuld sneller uit het systeem. De ECB zou dan in haar eigen ogen onverantwoordelijk moeten zijn, want ze moet mikken op een hogere inflatie dan de doelstelling van 2%. Probleem is dat Duitsland inflatie juist als het grootste gevaar ziet.

LOAD-DATE: 13 December 2013

LANGUAGE: DUTCH; NEDERLANDS

PUBLICATION-TYPE: Krant

JOURNAL-CODE: Telegraaf

Copyright 2013 De Telegraaf
All Rights Reserved